

GEWIJZIGD RAADSVORSTEL

Onderwerp **Ophalen kredieten vervangingsinvesteringen WSR 2016**
Registratienr. 55132199 Steller/telnr. Ellen.Brakel/ 63 06 Bijlagen 1

Classificatie	☒ Openbaar ☐ Geheim		
	☐ Vertrouwelijk		
Portefeuillehouder	de Rook	Raadsc commissie	O&W

Voorgesteld raadsbesluit

De raad besluit:

- I. een investeringskrediet van € 340.000,-- beschikbaar te stellen voor de vervanging van kunstgrasveld 1 op sportpark Het Noorden;
- II. de kapitaallasten hiervan, ad € 43.000,-- te dekken uit de exploitatie;
- III. een investeringskrediet van € 203.000,-- beschikbaar te stellen voor de renovatie van de velden 1 en 2 op sportpark De Wijert;
- IV. de kapitaallasten hiervan, ad € 25.000,-- te dekken uit de exploitatie;
- V. een investeringskrediet van € 165.000,-- beschikbaar te stellen voor diverse kleine renovatiewerkzaamheden op de sportparken West End, De Parrel en Kardinge;
- VI. de kapitaallasten hiervan, ad € 21.000,-- te dekken uit de exploitatie;
- VII. een investeringskrediet van € 125.000,-- beschikbaar te stellen voor de vervanging van de ijsdweilmachine in sportcentrum Kardinge;
- VIII. de kapitaallasten hiervan, ad € 16.000,-- te dekken uit de exploitatie;
- IX. een investeringskrediet van € 600.000,-- beschikbaar te stellen voor de realisatie van extra kleedkamers op sportpark Corpus den Hoorn;
- X. de kapitaallasten hiervan, ad € 35.000,-- te dekken uit de exploitatie;
- XI. **een investeringskrediet van € 338.000,- beschikbaar te stellen voor de vervanging van kunstgrasveld 1 op sportpark Coendersborg;**
- XII. de kapitaallasten hiervan, ad € 42.000,-- te dekken uit de exploitatie;
- XIII. de gemeentebegroting 2016 op programmaniveau dienovereenkomstig te wijzigen.

Samenvatting

Voor het Meerjaren Onderhouds- en vervangingsinvesteringen Programma WSR 2016 hebben we intensief overleg gehad met sportverenigingen. Hiermee geven wij uitvoering aan de opdracht uit het collegeprogramma om te komen tot co-creatie samen met sportverenigingen. Het totale bedrag van de VIP-MOP is bij de begrotingsbehandeling, eind vorig jaar, vastgesteld door de raad. Nu halen we op onderdelen de kredieten voor 2016 op bij de raad. We hebben vroegtijdig contact gezocht met de sportverenigingen om met elkaar te overleggen over de geplande vervangingsinvesteringen en het planmatig onderhoud in de komende 5 jaren (2016-2020). Er is gekeken naar mogelijkheden voor co-creatie en er is in overleg met verenigingen gekeken of bepaalde vervangingsinvesteringen een jaar uitgesteld konden worden. Er is tevens gekeken of er geplande vervanging naar voren moet worden gehaald. De afweging om iets naar voren te halen of een investering uit te stellen gebeurt conform vastgestelde criteria. Een en ander heeft tot een verbetering van de samenwerking geleid maar nog niet tot een financieel voordeel. Om tot de uitvoering van deze maatregelen te komen dient de raad jaarlijks de benodigde kredieten beschikbaar te stellen. Dit is de eerste tranche. Omdat een aantal gesprekken nog niet is afgerond zullen we, zonodig, later in het jaar nog kredieten ophalen.

Wij willen voor 2016 de kredieten ophalen voor:

- het vervangen van kunstgrasveld 1 op sportpark Het Noorden
- **het vervangen van kunstgrasveld 1 op sportpark Coendersborg**
- het renoveren van de velden 1 en 2 op sportpark De Wijert;
- diverse kleine renovatiewerkzaamheden op de sportparken West End, De Parrel en Kardinge;
- het vervangen van de ijsdweilmachine in sportcentrum Kardinge;
- het realiseren van extra kleedkamers op sportpark Corpus den Hoorn

B&W-besluit d.d.: 16 februari 2016

Aanleiding en doel

De betekenis van het sporten en bewegen in de stad is groot en het gemeentebestuur wil dit graag ondersteunen met veilige en schone sportaccommodaties die voldoen aan de wettelijke eisen. De Werkmaatschappij Sport en Recreatie werkt met een Meerjaren Onderhouds- en Vervangingsinvesteringen Programma (VIP-MOP). De benodigde kredieten voor de vervangingsinvesteringen halen wij ieder jaar op bij de raad. In aansluiting op het collegeprogramma hebben wij intensief overleg gepleegd met sportverenigingen om de mogelijkheden van co-creatie en zelfwerkzaamheden te onderzoeken. Op basis van de uitkomsten van deze gesprekken is de nieuwe VIP-MOP 2016-2025 opgesteld met daarin een aantal verschuivingen. In dit raadsvoorstel geven wij u inzicht in de afwegingen die gemaakt zijn (zie ook bijlage). Wij vragen u de voorgestelde kredieten vervangingsinvesteringen WSR 2016, beschikbaar te stellen.

Kader

Wij onderzoeken jaarlijks de conditie van ons vastgoed. Wij voeren gesprekken met sportverenigingen over de inbreng van sportverenigingen in de plannings voor planmatig onderhoud (MOP) en de vervangingsinvesteringen (VIP), de mogelijkheden voor co-creatie en de zelfwerkzaamheden. Uw raad heeft voor dit type onderhoud vastgestelde kaders voor het onderhoudsniveau meegegeven die moeten voldoen aan respectievelijk de wettelijke eisen, de eisen voor veilig en schoon. Bovendien moet het niveau zodanig zijn dat dat we niet in een later stadium hogere kosten moeten maken om achterstellig onderhoud in te lopen. Voor de veiligheid hanteren wij naast de vastgestelde kwaliteitsnormen natuurlijk ook de eisen van een sportbond. Dit betekent in de praktijk dat een groot deel van het planmatig onderhoud (MOP) reeds vast ligt.

In de gesprekken met de verenigingen hebben we ook de mogelijkheden voor co-creatie onder de loep genomen en verder uitgewerkt. Tijdens deze overleggen kijken we gezamenlijk 5 jaar vooruit. Met een aantal verenigingen zijn de co-creatiegesprekken nog niet afgerond. Op basis van deze uitkomsten is de nieuwe VIP-MOP voor 2016-2025 opgesteld met daarin een aantal verschuivingen.

Met name op de sportparken zijn inmiddels een paar mooie voorbeelden van co-creatie te zien die reeds worden uitgevoerd. We noemen het renovatieproject Esserberg in combinatie met een werkleertraject en het project waterveld GHBS i.p.v. semi-waterveld.

Vervangingsinvesteringen 2015

Uw raad heeft op 22 april 2015 onder andere een krediet beschikbaar gesteld voor de renovatie van het oefenveld en natuurgrasveld 1 op sportpark Stadspark. De vereniging Velocitas heeft de wens uitgesproken om de beschikbare middelen te gebruiken voor de aanleg van een kunstgrasveld. Hierbij speelt ook de verplaatsing van veld 1 (10 meter verderop) een rol in verband met de afrit op de A7 (planvorming zuidelijke ringweg). Op dit moment wordt onderzocht of dit financieel mogelijk is. Het reeds door uw raad beschikbaar gestelde krediet schuift hiermee op van 2015 naar 2016.

Ook heeft uw raad een krediet beschikbaar gesteld voor de vervanging van een bestaand kunstgrasveld. De voetbalvereniging GVAV-Rapiditas heeft de wens neergelegd om de reeds beschikbaar gestelde middelen te gebruiken om een bestaand natuurgrasveld te vervangen door kunstgras door te onderzoeken of het huidig afgeschreven kunstgrasveld nog 5 jaar langer mee zou kunnen. Er wordt tevens gekeken hoe er om moet worden gegaan met de vervanging daarvan na afloop van de 5 jaar. Het reeds door uw raad beschikbaar gestelde krediet schuift hiermee op van 2015 naar 2016.

Vervangingsinvesteringen 2016

In de VIP-MOP 2016 staan de volgende vervangingen gepland:

- het vervangen van kunstgrasveld 1 op sportpark Het Noorden; 1)
- het vervanging van een kunstgrasveld hockey op sportpark Corpus den Hoorn 2)
- het renoveren van de velden 1 en 2 op sportpark De Wijert;
- het vervangen van een kunstgrasveld op sportpark Coendersborg;
- het renoveren van natuurgrasveld 2 op sportpark De Verbetering (Hoogkerk); 3)
- diverse kleine renovatiewerkzaamheden op de sportparken West End, De Parrel en Kardinging;
- het vervangen van de ijsdweilmachine in sportcentrum Kardinging;
- het renoveren van het rugbyveld op sportpark Esserberg; 4)
- het vervangen van de glijbaan in zwembad Kardinging 5)
- het realiseren van extra kleedkamers op sportpark Corpus den Hoorn 6)

Een aantal van deze kredieten halen wij met dit raadsvoorstel op (eerste tranche). De rest volgt zo nodig later in het jaar.

(zie verder Argumenten en afwegingen)

Argumenten en afwegingen

Afwegingen 2016 in overleg met de sportverenigingen:

1. Het Noorden kampt met een hard kunstgrasveld. Zij willen graag de geplande vervanging van 2017 naar voren halen en in 2016 laten uitvoeren. Dit is mogelijk doordat de vervanging van het hockey kunstgrasveld verschuift van 2016 naar 2017 of later.
2. GHBS onderzoekt met de gemeente de mogelijkheden om het zand ingestrooide veld dat aan vervanging toe is, te vervangen door een upgrade naar een semi-waterveld. Dit onderzoek is nog niet afgerond en om die reden wordt deze investering opgeschoven van 2016 naar 2017 of later. Zowel GHBS als de gebruikers op sportpark Het Noorden hebben ingestemd met deze switch. Het gaat hier om eenzelfde gereserveerde kredietbedrag en daardoor geen consequenties voor de begroting 2016 van de WSR.
3. De Hoogkerk Football Club '15 wil geen renovatie van veld 2 maar vervanging door 2 kunstgrasvelden. De gesprekken lopen. Wij zullen later, zo nodig, het krediet ophalen.
4. De rugbyclub op sportpark Esserberg wil geen renovatie van het bestaande rugbyveld maar heeft de wens uitgesproken dit veld te willen vervangen door een combi rugby/hockeyveld. De gesprekken hierover lopen. Wij zullen later, zo nodig, het krediet ophalen.
5. Voor de vervanging van de glijbaan zwembad Kardingse wordt momenteel een marktonderzoek gedaan naar de wensen van onze klanten. Het krediet hiervoor halen we later op.
6. Extra kleedkamers en lockers op sportpark Corpus den Hoorn. (vastgesteld door de raad op 11-11-2015, bij de begrotingsbehandeling 2016)

De gesprekken met de sportverenigingen hebben geleid tot een aantal verschuivingen van 2015 naar 2016 en verder, maar ook tot verschuivingen van 2017 naar 2016. Een en ander heeft tot een verbetering van de samenwerking geleid maar nog niet tot een financieel voordeel. Omdat sommige gesprekken met verenigingen nog niet zijn afgerond, kunnen wij pas in een later stadium, zo nodig het krediet ophalen.

Op te halen kredieten vervangingsinvesteringen WSR 2016

Voor 2016 willen we graag de eerste tranche kredieten ophalen:

- Een investeringskrediet voor het vervangen van kunstgrasveld 1 op sportpark Het Noorden. Tevens zal de bestrating hersteld worden.
- Een investeringskrediet voor het vervangen van kunstgrasveld 1 op sportpark Coendersborg.
- Een investeringskrediet voor het rooveren van de velden 1 en 2 op sportpark De Wijert. Hierbij wordt de toplaag van beide velden met 400 m3 verschalingszand ingestrooid en wordt de drainage vervangen.
- Een investeringskrediet voor diverse kleine renovatiewerkzaamheden op de sportparken West End, De Parrel en Kardingse;
- Een investeringskrediet voor het vervangen van de ijsdweilmachine in sportcentrum Kardingse;
- Een investeringskrediet het realiseren van extra kleedkamers op sportpark Corpus den Hoorn

Voor de bepaling van het vervangen van een kunstgrasmat maken we gebruik van de kwaliteitsrapportage van de velden door een onafhankelijk adviesbureau. De bestaande kwaliteit van het veld bepaalt de noodzaak tot renovatie of vervanging.

De kwaliteit van een veld wordt niet alleen bepaald door invloeden van bovenaf zoals intensief gebruik en/of weersomstandigheden. Ook onder de grond is er leven dat ervoor zorgt dat een veld al dan niet aan renovatie toe is. Een van de bewoners onder de grond is de engerling. Deze larve vreet de wortels van het gras op, waardoor de graszode los komt te liggen en verdroogt.

Voor de vervanging van de ijsdweilmachine gelden de eisen van de schaatsbond. Deze eisen gelden voor nationale evenementen zoals bijvoorbeeld een Nederlands Kampioenschap. Bij deze evenementen is het volgens de KNSB verplicht om met twee ijsdweilmachines tegelijk te dweilen. De tijd die hiervoor staat is 20 minuten. Dit in verband met de televisie uitzendingen.

Kwalitatief goed ijs is belangrijk voor de veiligheid van de gebruikers zowel topsporters als recreatieve sporters. Er wordt met twee ijsmachines tegelijk gedweild om kwalitatief goed ijs te maken. Bovendien hebben klanten hierdoor minimale wachttijden. Valt er één machine uit dan is het ijs binnen 2 uur niet meer te berijden.

In 2015 is de eerste ijsdweilmachine vervangen. Beide ijsmachines waren reeds afgeschreven. De tweede ijsdweilmachine is dermate versleten dat uitval dreigt. Daarnaast nemen de onderhoudskosten toe. De ijsmachines worden gebruikt op de 400m-baan en in de ijsshal. Op 8 momenten per week wordt er gelijktijdig gedweild.

Extra kleedkamers Corpus den Hoorn

Bij de behandeling van de Begroting 2016 zijn extra beleidsmiddelen gevraagd voor knelpunten en intensiveringen. Een van die knelpunten was de realisatie van extra kleedkamers en lockers op sportpark Corpus den Hoorn vanwege het niet voldoen aan de afgesproken norm van 2 kleedkamers per wedstrijdveld. De raad heeft op 11 november 2015 positief besloten en een krediet van € 600.000,- beschikbaar gesteld. Deze middelen zijn reeds in de begroting van de WSR voor 2016 opgenomen. Het krediet is opgebouwd uit twee componenten te weten een bouwkundig deel en een installatietechnisch deel. De kapitaallasten van het krediet van € 600.000,- komt daarmee neer op € 35.000,-.

Maatschappelijk draagvlak en participatie

Uit de gesprekken met de sportverenigingen concluderen wij dat het voor vele verenigingen best lastig is om voor zelfwerkzaamheden vrijwilligers te vinden binnen de club. Ook kunnen we concluderen dat er ook verenigingen zijn die best wel willen investeren (co-creatie) maar bij de bank op dit moment nog niet kunnen lenen. Hierover praten we met de Sportkoepel. Door co-creatie kunnen we kredieten niet allemaal tegelijkertijd aanvragen maar zullen we voor een aantal kredieten later terugkomen bij uw raad. Hier kunnen financiële planmatige consequenties aan hangen die niet in de voorstellen zijn opgenomen en die opnieuw afgewogen moeten worden.

Financiële consequenties

In de begroting 2016 is rekening gehouden met de kapitaallasten van deze projecten. We hebben er rekening mee gehouden dat we vervangingen gaan doen in 2016 en de voorgestelde vervangingen zijn doorgerekend naar de structurele lasten in de begroting. Deze vervangingsinvesteringsprojecten zijn daarmee financieel gedekt.

Begrotingswijziging voor investeringskrediet Ophalen kredieten vervangingsinvesterings WSR 2016

Betrokken directie(s)	WSR	x € 1.000.-
Soort wijziging	uittrekken investeringskredieten	
Tijdsplanning krediet	2016	

Financiële begrotingswijziging	Uitgaven	Inkomsten	Saldo
5 Sport en bewegen			
VIP 2016 vervanging kunstgrasveld 1 op sportpark Het Noorden	340		-340
VIP 2016 renovatie van de velden 1 en 2 op sportpark de Weijert	203		-203
VIP 2016 renovatiewerkzh. Spp West End, de Parrel en Kardinging	165		-165
VIP 2016 vervanging dweilmachine sportcentrum Kardinging	125		-125
VIP 2016 extra kleedkamers sportpark Corpus den Hoorn	600		-600
VIP 2016 vervanging kunstgrasveld 1 sportpark Coendersborg	338		-338
Totalen begrotingswijziging	1.771	0	-1.771

Overige consequenties

Zoals aangegeven zijn we nog met een aantal verenigingen in gesprek over co-creatiemogelijkheden en zelfwerkzaamheden. Indien uw raad dit raadsvoorstel vast stelt dan zijn tevens de gereserveerde beschikbare middelen in de begroting van de WSR besteed. Zijn er nieuwe wensen van verenigingen dan moeten we zoeken naar alternatieve dekkingsmogelijkheden.

Vervolg

Na besluitvorming door uw raad zal opdracht worden gegeven tot de uitvoering.
De gesprekken met de Sportkoepel worden gecontinueerd.

Indien gewenst kunnen wij voor uw raad(scommissie) een toelichting geven op de bijgevoegde presentatie.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

de burgemeester,
Peter den Oudsten

de secretaris,
Peter Teesink

Onderhoudsplan Sportaccommodaties Gemeente Groningen

2015 gerealiseerd / overloop naar 2016

Spp Parrel 1 ½ kunstgras	450.000
Spp Esserberg veld 2	80.000
Spp Cendersborg veld 1	70.000
Div spp kleine renovatie	100.000
Spc Kardinge, dweilmachine	150.000
Spp Velocitas oefenveld	80.000*
Spp Velocitas veld 1	80.000*
Spp Kardinge kunstgras	300.000*

* Zie toelichting blz. 4

2016

Spp Corpus, kunstgr 3 hockey	340.000*
Spp Het Noorden, kunstgr 1	340.000*
Spp de Weijert velden 1 en 2	202.500
Spp Hoogkerk natuurgras 2	67.500*
Div spp kleine renovatie	165.000
Spc Kardinge glijbaan	220.000
Spc Kardinge, dweilmachine2	125.000
Spp Esserberg renovatie rugbyveld en betonrotherstel	180.000*
Spp Corpus kleedkamers	600.000

* zie toelichting blz 5

2017

Spp Coendersborg kunstgr1	340.000*
Spp Lewenborg kunstgr1+2	720.000
Div spp kleine renovaties	325.000
Camping infra	246.700
Spc Kardinge koelinstallatie	1.200.000*
Papiermolen renovatie	2.250.000

* zie toelichting blz 6

2018

Spp Velocitas kunstgras	450.000*
Spp Hoogkerk, kunstgras	400.000*
Sph Seiwerd, sportvloer	100.000
Div spp kleine renovatie	245.000

* Zie toelichting blz 7

stad²

Onderhoudsplan Sportaccommodaties Gemeente Groningen

2019

- Spp Esserberg 425.000
- Spp Coendersborg 370.000
- spp De Weijert 225.000
- Spp Kardingse 140.000
- Div spp kleine renovaties 120.000

2020

- Spp Westend 930.000
- Spp FC Stadspark 450.000
- Spp Het Noorden 340.000
- Div spp kleine renovaties 180.000

Onderhoudsplan Sportaccommodaties Gemeente Groningen

Overloop van 2015 naar 2016 of later:

• Spp Velocitas oefenveld 80.000, overleg over wens kunstgras (500.000) loopt, deels incidenteel te financieren uit planschade ARZ ivm noodzakelijk 10m verplaatsen veld, vraagstukken zijn structurele financiering en noodzaak

• Spp Velocitas natuurveld 1 80.000, overleg over wens kunstgras loopt

• Spp Kardinge kunstgras 300.000, overleg loopt over de wens om deze middelen te gebruiken om een bestaand natuurgras oefenveld te vervangen door kunstgras. Huidige afgeschreven kunstgras zou dan nog 5 jaar langer mee kunnen. Hoe om te gaan met vervanging daarvan na afloop van de 5 jaar is nog onderwerp van overleg.

Onderhoudsplan Sportaccommodaties Gemeente Groningen

2016

- GHBS onderzoekt met de gemeente mogelijkheden het te vervangen zand ingestrooid veld te vervangen door een upgrade naar semi-water, in overleg s schuift de vervanging 1 a 2 jaar op.
- Het Noorden kampt met een hard kunstgras veld, willen ipv 2017 graag vervanging in 2016, dat kan doordat de vervanging van het hockey kunstgrasveld verschuift naar 2017 of later. De verenigingen van beide sportparken zijn hiermee akkoord. WSR en VGM onderschrijven de noodzaak tot deze vervroegde vervanging in verband met de grote hardheid van het veld.
- Hoogkerk wil geen renovatie maar vervanging door 2 kunstgrasvelden, gesprekken lopen, er is nog geen zicht op een oplossing.
- Esserberg wil geen renovatie rugbyveld maar vervanging door een combi kunstgras rugby/hockey veld, gesprekken lopen, er is nog geen zicht op een oplossing.

Onderhoudsplan Sportaccommodaties Gemeente Groningen

2017

Noodzaak voor infrastructuur investering in de Stadscamping is afhankelijk uitkomsten van een inmiddels al langjarig lopend overleg om te komen tot meer zelfwerkzaamheid van de camping huurder tegen een lagere huursom, gericht op een win-win situatie.

Een wetswijziging maakt het onontkoombaar dat in 2017 de koelininstallaties van de ijsbaan vervangen worden. Het huidige koelmiddel mag met ingang van 2018 namelijk niet meer gebruikt worden. Financieel heeft deze vervanging geen bijzondere gevolgen omdat de vervanging van de koelininstallatie al in de VIP-MOP voor 2017 opgenomen was en de kapitaalslasten in dat jaar aflopen.

Onderhoudsplan Sportaccommodaties Gemeente Groningen

2018

De vervanging van het kunstgras Spp Stadspark Velocitas en spp Hoogkerk worden betrokken bij de gesprekken over de bestaande wensen tot extra kunstgras. Mogelijk kunnen er financiële voordelen behaald worden door het combineren.